کندهار

چاپ 1

دکندهار ښاردسفر او
سیاحت هر اړخیز لارښود

ترتیب او راټولونه: شمس الله «شاداب»

لارښود استاد: موسی جان «ذاهد»

تاریخ: 22/03/1401

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

دکتاب پیژندنه

دکتاب نوم: دکندهار لاربنود

لیکوال: شمس الله شاداب

پوښتیی او ډیزان: خپله لیکوال

اول چاپ: ۱۴۰۱ل.

چاپ لړ:

چآپ شمیره:

دچاپ او کاپي ټوله حقوق يي دليکوال سره خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سريزه--- 1

دكندهار جغرافيايي موقيعت او خلور خواوي -- 3

دكندهارغرونه -- 4

د كندهار اب او هوا -- 5

تفريحي ځايونه -- 5

دكندهارتاريخچه -- 6

تاريخي وضعه -- 6

دكندهارنومونه -- 7

د كندهار يادگارونه--- 7

دكندهار تاريخي سيمي -- 7

د كندهار اوسنى ښار 9

دكندهار اداري نظام--- 13

لومړي دښار ويش او (ناحيې) 13

دكندهارښاردمشهوروكڅو طبقه بندي اودځينومشهوروكوڅو نومونه-- 13

دكندهارعمومي وضعيت --- 13

بشري او سياسي وضعيت -- 14

نفوس-- 14

كلتوري وضعه--- 15

اقتصادي وضعه --- 15

۱-ارغنداب-- 15

دكندهارعمده زراعتي محصولات --- 16

صنعت --- 16

كانونه --- 16

پبازي لعل: --- 16

طلا: -- 17

بربښنا-- 17

پوهنه -- 17

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړي زده کړي: -- 18
روغتيا --- 18
اقتصاد--- 18
نوري برخي-- 18
ترانسپورټ -- 18
د کندهار نړيوال هوايي ډګر --- 19
لنډه تاريخچه -- 19
اوسنی حالت -- 19
بنه او پرسونل --- 19
هغه کمپنی چي الوتني کوي--- 19
دوهم دکندهار ولايت ولسوالی --- 20
خلاصه -- 20
ماخذونه -- 21

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

نحمده ونصلی علی رسوله النبی الکریم اما بعد فا اعوذبا لله من الشیطن الرجیم بسم الله الرحمن الرحیم ط

ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۞

دا (د الله) کتاب دی، په ده کې هيڅ شک نشته، د پرهيزګارانو لپاره لار ښوونکی دی.

که څه هم دقران هدايت نه يوازې دانسانانو لپاره دی بلکې دعالم دټولو کايناتو لپاره دی او علماوو ليکلي دي چې هدايت ۳ درجې دی: ۱. درجه هدايت دټولو انسانانو لپاره بلکه دټولو حيواناتو اونورولپاره. ۲. درجه په مؤمنانو پورې خاص دی. ۳. درجه په مقربينو پورې خاص دی او بيا ددې درجې څه حد او انتهاء نسته. په قران کې په مختلفو ځايو بيلابيل هدايت راغلي، مګر دا هدايت خاص دی.

نوېس، که چيرې دتاريخ ورقې واړو او سر ورښکاره کوو په تيره بيا اسلامي تاريخ، نوېس دې پايلې ته به ورسيږو چې الله عزوجل (ﷻ) دانسانانو داصلاح لپاره لارښود اشخاص او کتابونه راستلولی تر حق لاره په پيدا او ځان ورسوي، ښه مثال يې داسلام مبارک دين ورکولی سو، چې پيغمبر عليه السلام مبارک او پرده مبار باندې نازل کتاب قران عظيم الشان ددې داخرې امت لپاره ددنياوې ژوند بهترينه لارښود دې. چې پورتنی ايت شريف يې غوره دليل دی.

دا چې په دې فاني نړۍ کې هرڅه وه يوه لارښود ته ضرورت لرې او بې له لارښوده څخه ويوڅه ته رسيدل به دزياتو نيمګړتياوو سره مل وي. مثلاً: هره کمپنی چې يو څه توليدوي بيا دهغه شي سره يوه لارښود پاڼه هم جوړوي او دهغه سره يې وروسته ايږدې چې ترڅو کارونکی/رانيوونکي يې په ښه ډول سره استعمال کې او دکومو مشکلاتو سره مخامخ نسي. داکه دهرشي کمپنی وي که دموټر، تليفون..... نوېس که چيرې تاسونورو بهرنيو هيوادو ته سفر کړې وي يا مطالعه مو پراخه وي تاسو داشی ښه درکولی سي، چې دوی دهر مربوطه سيمې او ښارونو لپاره لارښودنه لرې چې دوی ورته په انګليسي ورته (Travel Guide/Catalog/Brochure) وايې. کله چې تاسو دا ترلاسه کی بيا کولی سی چې دښار هرې برخې ته په آسانی سره ځان ورسوي، بغير له کوم مشکل څخه. دلته يو بيت وراچول

بلاخره په الله عزوجل مو دا آرمان/هدف ته ورسولواو ددې موقع ددير ځنډ څخه وروسته برابره سوه چې داسې يوڅه چې موږ به کله ښار کې ګرځيدو هروخت به مې په ذهن کې دا راګرځيدل چې دا ځای به چير وي پلان، داکوم چوک، سيمه، بازاز، کتابتون، روغتون دی، څوناحيې او ولسوالی لرې، ها ودا. کله چې پدې اړه دکتاب، يا يوبل څه اړوند مو پوښتنه وکړه، بيا ناهيلې سو او هيڅ شی به مو پيد ا نه کړه. نوېس کله چې مو استاد ښاغلی موسی جان ذاهد دخپل ښار اړوند ديوه نوښت ګر نظر غوښتنه وګړه، ما خپل دځوکلونو ساتلی هدف چې غوشتل مې يووخت کار ورباندې وکم اوځان ورته ورسوم چې کله مووږسره شريکی خوښ يې سواو قبول يې کی، دا يو داسې اثر دی چې نه يواځې ما ددې اړوند مشکلات درلودل بکلې(دکورنی غړو، ملګرو او دوستانو، همصنفيانو، او نورو نابلدو ښارته راغلو اشخاصو).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوځه مو سرګرځوم، کندهار ولایت، د افغانستان په سویل کې پروت دی، چې ۵۴۸۴۴,۵ کیلومتره مربع مساحت لري. دغه ولایت د سمندر له سطحې څخه ۱۰۱۰ متره لوړوالی لري او مرکز یې هم کندهار ښار دی.
کندهار، له شمال پلوه له ارزګان، له سوېل او سوېل ختیځ لوري، د ډېورند کرښې ها غاړه له بلوچستان، له شمال ختیځ لوري له زابل او له لویدیځ لوري له هلمند ولایت سره ګډه پوله لري.

د ځینو سرچینو د معلوماتو له مخې، کندهار ښار د سکندر مقدوني په وخت کې جوړ شوی، چې د کندهار نوم هم د هغه له نوم څخه اخیستل شوی دی. داسې هم ویل کیږي، چې کله د ګندهاره کډوال یادې سیمې ته کډه شول، له ځانه سره یې د ګندهاره نوم هم راوړ، چې بیا وروسته عربو هغه د قندهار په نوم یاد کړ.
په یاد ولایت کې پښتانه، بلوچ، تاجک او هزاره قومونه ژوند کوي.

تاریخي ابدې

1. شاهي ارګ؛
2. د احمدشاه بابا کلا؛
3. د احمدشاه بابا زیارت؛
4. د میرویس نیکه زیارت: نوموړي په ۱۰۸۸ لمریز کال کې، د صفویانو څخه خپلواکی اعلان کړه.

پس دډیرو هڅو او ۳ هفتو کارکول څخه مووررسته دې هدف ته الحمدالله په فضل دالله عزوجل سره ځان ورسوی. داستاد ښاغلي موسی جان ذاهد دلارښونو او همکاری څخه نړی مننه، دکورنی له غړو، دوستانو او ملګروڅخه چي پدې برخه کي زموږ څخه څه ونه سپمول دالله عزوجل څخه ورته بې انتها اجرونه غواړو
یوعاجزانه درخواست: بنده ضعیف او ملګرو یي ترخپل بندګي وسعت او طاقته پورې پوره کوښښ کړی دی چي خطا که لفظي وي او که معنوی هغه اصلاح کړي او څو واره مو تیوله دکندهارښار لارښود ترنظره استلی دی خو بیا هم انسان فطرة او خلقة کمزوری دی که چیري تاسي ته خدانخواسته څه لفظي خطا یا معنوي خطا په نظر درته راغله چي ځینې وختونه دچاپ یا کمپیوټري سبب او مشکل دوجې پیښیږي اول بخښنه غواړو او دوهم نو دهغې داصلاح کوښښ وکړی او زموږ سره یې پر لاندې لیکل سوو شمیرو باندي رابطه وکړی چي پاه آینده چاپ کي یي اصلاح کړو.

وسلام

ش. شاداب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار

د هېواد سهیل لوېدیځ ته پروت ولایت دی او د افغانستان د لویو تاریخي مرکزونو څخه شمېرل کېږي. کندهار ولایت ټولې ۱۷ ولسوالی لري چې عبارت دي له: سپین بولدک، پنجوایي، میوند، ژیړی، خاکریز، غورک، نیش، شاه ولي کوټ، میاه نشین، ارغستان، معروف، ښورابک، ریګ، تخته پول، دامان، ارغنداب او ډنډ. کندهار (په دري: *قندهار*)

د افغانستان دویم لوی ښار دي چې د افغانستان په جنوب کې د ارغنداو د رود په دره کې پروت دی. دغه ښار شاوخوا ۴۵۰،۳۰۰ نفوس لري. کندهار د افغانستان لومړۍ پلازمېنه او تر کابل وروسته کندهار د افغانستان تر ټولو لوی تجارتي مرکز دي. په دې ښار کې د شهیدانو چوک، مدد چوک، احمد ولي خان چوک، حضرت جي بابا، ښکارپر دروازه، ټک ټک بازار، غازي پارک، عینو مینې، برو بازار، هرات دروازې، رنګریزانو بازآر، چهل زینو، او ملا نقیب چوک په ګډون یو شمېر ښکلې او تاریخی سیمي موجودي دي. کندهار کې یو نړیوال هوايي ډګر هم لري چې د کندهار نړیوال هوايي ډګر په نامه دی.

د مندیګک تاریخي کیندنې د کندهار په ۲۰ کیلو مترۍ کې موقعیت لري، چې د لرغونپېژندنې له مخې د برنج او مفرغ په دورو پورې اړه لري. په همدې اساس له میلاده مخکې د ۱۰۰۰ او ۲۰۰۰ کلونو په منځ کې د سند، ایران او بین النهرین ګرځندویانو او سېلانیانو دې تاریخي مرکز ته ګټ راتګ کاوه. له هرات، باختر او سیستان څخه کوچیان هم په دې تاریخي لاره تېربدل. دا حوزه په اوېستا کې د هراوارتي په نامه یاده شوې ده او د اراکوزیا د نوم یادونه هم د همدې ځای لپاره شوې ده. په لومړیو مرحلو کې دلته کرنیزه زمکې وې. کندهار هغه مهال ډېر شهرت ترلاسه کړ چې په ۱۷۴۷ ز کال کې احمد شاه درانی د افغانستان واکمن ومنل شو او کندهار یې د هېواد د پلازمېنې په توګه وټاکه. د ښار په مرکز کې د مېوند ودانۍ وجود لري، چې په ۱۸۷۱ ز کال جوړه شوې ده. خرقه شریفه له بخارا نه دې ښار ته د احمدشاه بابا په پېر کې راوړل شوې ده. د میروېس خان نیکه او احمدشاه بابا زیارتونه په همدې ښار کې دي او د کندهار چهل زینه یې د غره په لمنه کې ده چې تاریخي ارزښت لري او د چهل زینې د پاې په برخه کې د بابر شاه یادانښت په ډېره کې کیندل شوې دی. کندهار په ۱۷۰۸ز کال کې میروېس خان د خپل حکومت د مرکز په توګه وټاکه، هغه په کوکران کې موقعیت درلود چې له اوسني ښار څخه ډېر لرې نه دي. باید وواېو چې لوی سکندر اراکوزیا په کندهار کې د اسکندرې په نوم یوه لویه کلکه پوځي او دفاعي کلا جوړه کړه چې د کندهار عظمت او حېثیت یې لا لوړ کړ.

دکندهار جغرافیایي موقیعت او څلور خواوي

کندهار دافغانستان دښـــکلي او ښه موقیعت لرونکي ښار دی ،چي د جنوبي پښتونستان (کویټه) د ښار څخه ۱۲۵ میله او دچمن څخه ۷۲ میله په فاصله پروت دی .

کندهار د درو خواوو څخه غرونو احاطه کړي دی او دارغنداب سیند یی په شمال لویدیځ کي دغــــــــــرونو ترشابهیږي .

دکندهار ښاردبهر دسطحي څخه د(۶۰۰-۶۵۰) میتره پوري لوړ دی .

کندهار دختیځ طول البلد په ۶۴او ۶۸ درجو ،۱۸ او ۵۱ دقـیقو او ۱۲ ثانیو او دشمالي عرض البــلد په ۲۹ او ۴۳ درجو ۱۲ او ۱۳ دقیقو او ۲۰ او ۲۵ ثانیو کي واقع د ی .

کندهار دافغانستان جنوب لویدځ خواته پروت دی چي شمال خواته یی ارزګان ، لــویدیځ ته یی هلمند ،ختیځ ته یی زابل او جنوب ته یی جنوبي پښتونستان پروت دی .

دکندهار حدود پخوا دفراه ، غزني ، جنوبي پښتونستان او دهرات تر ختیځو سیمو پوري رسیدل .

خو کله چي داداري ملحوظاتو په اساس زابل ، ارزوګان او هلمند ولایت ځني بیل سول نوساحه یی ډیره محدوده اوتنګه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مساحت یی(۴۷٦٧٦)کیلومتره مربع دی، (۴/۵)یعني (۵،۸۴)فیصده برخه یی همواره ځمکه ده ،(٦،۷٪)یی غرنی اونیمه غرنی اوپاته برخه یی نیمه غرنی اونوري برخی دي.

دکندهارغرونه

دکندهارجیولوژیکي نقشې څرګندوي چي د مرکزي اوجنوبي افغانستان دغرونو اولوړو سطحووروستنۍ کښته برخه دلته رارسېدلې اوتربحیره عرب پوري رسیږي.

دکوه بابا اوپغمان دغره ځیني ښاخونه هم ترکندهاره رارسېدلی دی.

دسلیمان دغره مهیمی برخی دکواټ اوپښین د جنوب غرب څخه شروع کیږي اودافغانستان د منځني اوشمالي پښتونستان ترسیمو پوري رسیږي،چي دکندهاردجنوب څخه تیریږي اوپه بسیط تسلسل د بلوچستان خواته تللي دي، لوړي څوکي یی تخت سلیمان چي (۹۴۰)متره لوړ اوکسی غرچي(۳۷٦۰)متره لوړدی.

کندهارښارته نژدې غرونه چي دشمال لوېدیځ خواڅخه دنیمي دایرې په شکل تاوسویدي،دکوپتول دڅوکي څخه داغرونه مخ پرلویدیځ بیرته ګرځي اودپنجوائی دغرونوسره یوځای کیږي ،چي څوکي یی ځانته نومونه لري لکه:مقصودشاه غر،فیل کوه غر،دخنیبري غر،دسرپوزې غر،دکوتل مورچې غر،دخواجه عمران غر،دباباغراونور....

دکندهارسیندونه

دارغنداب سیند: ارغنداب سیند مرکزي غرونو(ګل کوه)اودناوردلوړي سطحي دجنوب لویدیځو لمنوڅخه سرچینه اخلي چي(۴۰۰۰۰۰) جریبه ځمکه خړوبوي.داسیندپه پیل کي دجنوب لویدیځ پلودجاغوري ختیځ خواته بهیږي اودختیځي برخي دخړوبولووروسته جنوب لویدیځ پلوته میلان پیداکوي اودزابل ولایت ته داخلیږي چي ددي ولایت دکاکړدسیمي ختیځي برخي اوددي ولایت دارغنداب دعلاقې شمالي برخي خړوبوي اووروسته بیا دکندهارولایت شمالي برخي ته ننوزي اوددهلې بندپه ابادسویدی،چي دارغنداب ولسوالي دنږدې شاوخواسیموکرنیزي ځمکي خړوبوي.

داسیند د دهلې د سیمي د جنوب او کندهار ښار او ارغنداب ولسوالي له شمال لوېدیځ او دپنجوائي په جنوب لوېدیځ پلو کي یو ځای کیږي اودبُست کلاپه جنوب کي هلمند سیند ته ورګډیږي.

ددغه سیند اوږدوالي (۴۱۳) کیلومترو پوري رسیږي، داسیند په (٦٦) درجو طول البلد او (۲۲) درجــــو عرض البلد کښي واقع دئ دغه سیند زیات مرستیالان لري چي لوی ئې دادي:

۱- ترنک سیند: دا سیند دمقرد ولاړو اوبو څخه راځي دشاه جوی او زابل دسیمو څخه راتېریږي پــــه کندهارکي دډوری سره ګډیږي،چي دهایدروګرافي منطقه یی(۱۰۷۰۰)ده.

۲- د لوړي سیند: دا سیند دافغانستان جنوب خواته واقع دی، چي دسلېمان د غره دګند او جبي څخه راوځي دپښین دسیمي څخه تیریږي اوختیځي لوري ته بهیږي. که څه هم دهلمند دسیند سره متصل ځي خو اوبه ئې هلمند ته نه رسیږي،ځرنګه چي سطحه یی د ورځېرمه محکو څخه کښته ده نو د اوبولګولو لپاره ښه استفاده نه ځني کیږي، دغه سیند (۳۵۲) کیلومتره او ږدوالي او په کافي اندازه سور لري چي په (٦۵-٦٦) طول البلد کښي دکندهار دښوراوک په برخه کي څه سیمي اوبه کوي او د ریګستان په غدیر کښي تېریږي.

۳- د ارغسان سیند: دا سیند دارغستان او معروف له غرونو څخه راوزي او دنوموړي سیمي شمالي برخي او به کوي،چي (۱۲۹) کیلومتره اوږدوالي لري ،پردغه سیند باندي یو پوخ پُل جوړ سوی دئ چي کندهار دجنوبي پښتونستان دچمن برخي سره مونښلوي دهایدروګرافي منطقه ئې دلوړې سره (۱۴۵۰۰۰) ده.

۴- د کدني سیند: دغه سیند دپښین دعلاقې څخه راوزي او مخ پرجنوب سپین بولدک ته نژدې بهیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- د ډوری سیند: دپنجوائي ولسوالی لوېدیځي خواته بهیږي په باراني وختو کښې کافي اوبه لري دکال په نورو موسمو کښې ئې دپای خوا وچه او دسر خوا لږ اوبه لري.

دکندهارداوبوبندونه: کندهار (۳)درې بندونه لري (۱)دده‌لې بند چي (۵۰)متره لوړوالي او(۵۳۰)متره اوږدوالي لري یومیلون جریبه فته داوبوظرفیت لري،ذخیروي رقبه یی(۳۵۳۰۰)جریبه اودجهیل اوږدوالي یی(۱۸)کیلومتره دي،پلنوالي یی(۲)کیلومتره دی.

دبند دتونل اوږدوالي یی(۲۶۴)کیلو متره اوشعاع یی(۵،۴)متره ده اودسنگ پرانی مجموعه یی(۱۲۰۷۶)متره مکعبه ده.دابند دکجکي څخه په دوهمه درجه کي قرارلري ،چي (۳۶۰۰۰)جریبه ځمکه اوبولای سي.

د کندهار اب او هوا

کندهار د استوایي اقلیم لرونکې دی، سویل خواته یې د شوابک او سري شګې د دښتو موجودیت ددې ولایت ځانګړتیاوې صحرایي او نیمه صحرایي ته اړولي دي. په کومو ځایونو کې چې شین غر او کافرجر غرونه موقعیت لري او د ارغنداب سیند یې له لاندنیو سویلي برخو نه تېرېږي، هوا یې معتدله کړې، او د ډنډ، پنجوایي، مېوند، ارغنداب او د شګې ولسوالۍ د ښي او زړه راکښونکي هوا لرونکې دي. پورته یادې شوې ولسوالۍ په پسرلې او اوړي کې ښه مرطوبه هوا لري، ژمې یې نسبتا معتدل او دوبی یې تود وي. د دوبي په تودو میاشتو کې د تودوخې لوړه درجه ۳۰ سانتي ګرېډه او منځنۍ درجه یې ۱۹سانتي ګرېډه او د تودوخې ټیټه درجه یې ۵ سانتي ګرېډو ته راښکته کېږي . د کلني اورښت اندازه یې له ۳۰۰-۲۰۰ ملي مترو پورې ټاکل شوې. خو په شګلنو سیمو کې له ۸۰ ملي مترو څخه کم وي.

تفریحي ځایونه

په کندهار د ځوانانو د پاره د تفریح او میلو کولو ځایونه سته، چې د هله او په ځانګړي ډول د ارغنداب په ولسوالۍ کې د بابا ولي صاحب تفریحي او روحاني مزار یادولای سو، چې هره ورځ او په ځانګړي ډول د جمعې په ورځو کې په زرګونو خلک د زیارت کولو او تفریح کولو دپاره ورته راځي. د یادوني وړ ده چې د نورو ولایتونو او ګاونډي هیواد پاکستان څخه زیات خلک ورته د ننداري د پاره راځي. ددي تر څنګ د باغ پل پارک او طبعي منظره په ډنډ ولسوالۍ کي د محمدابراهیم خلیفه بابا مزار، د ګل اغا شیرزي د پلار حاجي بابا تفریح ځای، په ډنډ ولسوالۍ کي ډوری، په خاکریز ولسوالۍ کي د شامقصود اغا مشهوره په شاه‌اغا مزار، په ارغنداب ولسوالۍ کي سرکاري باغ، په ارغنداب ولسوالۍ کي د سربند پله تفریح ځای، په دامان ولسوالۍ کي د اخوند صاحب مزار او په کندهار ښار کي غازي پارک، د میرویس نیکه زیارت، د عینو مېنې نوی ښارګوټی، د شهیدانو چوک، د غازي محمدایوب خان لوبغالی، احمدشاهي ورزشي لوبغالی، څلویښت غرزیني (چل زینه) او زوړ زوړ ښار یادونه کیدلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارتاريخچه

هغه وخت چې سکندراراکوزيا ته ورسيدي نو دخپل عادت اودسيمې دښه موقعيت له مخې يې يوه نظامي کلاډالکزاندريه په نوم په اراکوزيا کې اباده کړه.

بُست ښار چې دکندهارښاراهميت يې ترخپلو وړانګولاندې راوستلی وو،کله چې دسوري علاوالدين لخوا له منځه ولاړي نوکندهار دښه موقعيت له مخې داراکوزيا دپايتخت په توګه وټاکل سو. کندهار دلومړی ځل لپاره دسلطان حسين بايقراپه وخت کې دسکې وهلومرکزسو.اوپه ۹٦۸ ه ق کال کې واک بابرته په لاس ورغلي،دبابر څخه وروسته کندهاراوکابل دواړه دکامران په لاس ورغلل. کندهار دميرويس خان ترراتلو پورې دصفويانو په لاس کې وو، ميرويس خان کندهار اونور ولايتونه دصفويانوله لاسه خلاص کړل اودښاربنسټ يې هلته کيښود.

په۱۱۴۹ ه ل کال کې نادرشاه اصفهان پريښود اوکندهارته راغي اوپه خپله نظامي چونۍ کې يې دنادراباد په نامه يوه نظامي کلاجوړه کړه.دنادرافشارترمړيني وروسته دپاچاهۍ واک احمدشاه بابا ته ورسيدي.

دنادراباد کلا چې نظامي بڼه يې درلوده اودبلي خواپرنمناکه سيمه جوړه سوې وه ،دلوی احمدشاه بابا دامپراطورۍ دپايتخت لپاره مناسبه نه وه ،نوځکه يې د (۱۱٦۹) ه ق دربيع الثانی په لومړی ورځ داحمدشاهي کندهار دتاداب ډبره کيښودل سوه اوکندهاردپايتخت حيثيت خپل کړ.کله چې احمدشاه بابا وفات سو اوتيمورشاه دچارو واګې په لاس کې ونيولې اوپايتخت يې دکندهارڅخه کابل ته انتقال کړ.

تاريخی وضعه

دکندهار وجه تسميه: دکندهار دوجهې تسمېې په اړه بيلا بيل نظريات موجوددي.

۱- ځيني مورخين پدې نظردي چې دکندهارنوم دګدروسيا (کندهاروسيا) په نوم پردغه ځای موجـــــودوو.

۲- ځيني مورخين يې منشا الکزاندربولي.

۳- ځيني مورخين پدې نظردي چې کله دکندهارااوسيدونکي دغه ځمکې ته راغـلل نودعه نوم يې له ځانه سره راوړي،چې وروسته عربو قندهار ځني جوړکړ.

۴-(هيرودوتس) دګندهارا داوسيدونکود(۴) قبيلوڅخه دلومړي قبيلې يادونه کوي چې دګندهاري ياکندهاري په نوم دتاريخ په ټولودوروکې ياده سوېده.

۵-په اويستا کې دګندهارا (ګنـــــدوفار) په نوم يو پـــــهلوان چې د يوخپلواکه کهول باچا وو او دارغنداب په حوزه کې يې يو ښار هم په خپل نامه جوړ کړي وو . او په ۱۹ميلادی پيړۍ کې باچا سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارنومونه

1. دکندهار لرغوي نوم (هره، هوای، تي ،) يا هره ويتي دی.
2. يونانيانواراخزيا،اراکوزيااواراکوسيا نوم ځني جـــــــوړکړ.
3. دساسانيانو،کيدارياناوکابلشاهانو درخج،رخج اورخذ په نوم سره يادکړيدی.
4. دعربوپه راتګ سره داراخوسيا څخه الرخج اوالرخذ جوړسو.
5. دغـــــــزنويانوپه زمانه کي دتکين اباد په نوم سره يادسويدی.
6. سيفي يی په (تاريخ نامه هرات) کي دمعرب شکل(قندهار)يادونه کوي.

د کندهار يادګارونه

د کندهار زوړ ښار چې د کندهار په مرکز کې دي د زړي کلا په واسطه چاپيرسوي وه چې په دغه کلا کې شپږ دراوزې لري. د زوړ ښار په مرکز کې زوړ بازار پروت دي. سلطان بابر په ١٦ پيړي کې د خپل بريالیتوب په ياد د چل زينې معبد په سرپوزي کې جوړ کړ.د کندهار يو ډېر مقدس ځاي د خرقې شريف زيارت دي چې په هغه کې د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم جامې پرتې دي. او دهغه څنګ چې د احمد شاه بابا مقبره پرته ده. همداراز د کندهار د کوهکران په سيمه کې د ميرويس هوتک د مقبرې لرغوني وداني وجود لري. په ١٩٩٩ کال کې د ملا عمر په هدايت يو جومات چې دجامعه عمر په نوم يادېږي جوړه شوه.

دکندهار تاريخي سيمي

دکندهار ښارونه

- اراکوزيا: - دغه ښاردمقدوني سکندرلخوا(٢٣٠٠)کاله مخکي د(اراکوزي سکندريه) په نامه په(٣٢٩)ق م کي جوړسوي وو، چي اوس يی هيڅ نښي نښانې ندي پاته، اراخــوسيا په پـــــــخوانيو وختوکي دارغسان سيمي ته ويل کيده اوکله چي اراخوسيانوخپل مرکزدارغسان څخه وکدروسيا(کندهار)ته نقل کړنود ارغند ناوه داراخوسيا په نامه وبلل سوه.

٢ .د اشوکا کتيبه

د اشوکا کتيبه له هغو لرغونو آثارو څخه ده، چي د کندهار د زاړه ښار له دروازې سره پر يوه لويه ډبره کېندل سوې او په ١٣٣٧ ش کال کي کشف سوې ده. د دې ډبري اوږدوالی (٥٥) او پسور يې (٤٥ – ٥٠) سانتي متره دئ. دا ډبرليک په يوناني او آرامي ليک کښل سوی دئ، چي برنۍ دیارلس کرښي يې په يوناني او لاندنۍ اووه نيمي کرښي يې په آرامي خط ليکل سوي دي. دا ډبرليک هغه وخت کيندل سوی و، چي بودايي دين د (اشوکا) په وسيله د کندهار سيمو ته رسول سوی و او د ليک تاريخ يې (٢٥٠) کاله تر ميلاد وړاندي دئ. د ډبرليک ژبه يوناني او پخوانۍ پښتو (پرثوي) ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ کندهار

دکندهار دزوړ ښار کلا چي دنادر شاه لخوا دهغه په حکومت کي خرب ویجاړ سو.

دوهم ښار د سرپوزي د غره ختيځي خوا ته پروت و، دا سيمه اوس د (زاړه ښار) په نامه يادېږي، چي د ارګ مخروبه وداني (نارنج مانۍ) يې اوس هم کنډواله پاته ده. د (زاړه کندهار) يادونه څه دپاسه زر کاله تر مخه د غزنوي دربار شاعر منوچهري داسي کړي ده: سيصد هزار شهر کنی، به زقيروان سيصد هزار باغ کنی، به ز قندهار دا ښار د افشار نادر تر تاړاکه لا ودان و او کله چي نوموړي د (۱۱۵۰ هـ ق) په سر کي د هوتکو ملي حکومت ړنګ کړ، ورسره سم يې د کندهار زوړ ښار په بشپړه توګه وران کړ.

نادرآباد

دريم ښار د (نادرآباد) په نامه يوه نظامي کلا وه، چي په ۱۱۵۰ هـ ق کي د نادر افشار له خوا جوړه سوې وه. [۳] . افشار نادر د کندهار د زاړه ښار د کلابندۍ په دوران کي د اوسني کندهار جنوب ته د شيرسرخ زيارت په شاوخوا کي يو ښار جوړ کړ، چي د (تاريخ احمدشاهی) په استناد يوه محقره کره وړه کلا وه او پراخوالی يې د پخواني ښار له څلرمي برخي سره برابر نه و. لوی احمدشاه بابا د خپلي تاجپوشۍ مراسم د همدې کلا تر څنګ د شير سرخ بابا په زيارت کي سر

۳ .چل زيني (څلويښت غرزيني)

د چل زيني غر په ۱۸۸۱ کال کی

چل زينه د زاړه کندهار شمال ته د غره په ډډه کي يو دالان دئ، چي **دغره**

له بېخه زينې ور ختلي دي. دالان او زينې دواړه د غره په ډبره کي د اوسپني په قلم کيندل سوي دي. پخوا د دالان دواړو خواوو ته د ډبري دوه زمريان هم پراته وه، چي اوس نسته. د پوزې پر سر باندي ښارغالی هم و، چي وروسته نور کار پر سوی و. چل زينه د بابر پاچا د زوی (عسکري ميرزا) لخوا جوړه سوې ده، چي د ودانېدو کار يې په (۹۳۰ هـ ق) کي شروع او په (۹۵۳ هـ ق) کي پای ته رسېدلی دئ. د چل زينو د دالان د نستعليق خط د نوشتې او تذهيب کار د ميرمعصوم کندهاري لخوا تر سره سوی دئ. د زينو يوې او بلې خوا ته کنګرې شاه امان الله خان ور جوړ کړې. دغه په حساب سره پوره دروڅلوېښت زينې دي.

۴ .ارګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسول او د سلطنت تر لسم کال پورې په همدې ښار (کلا) کې اوسېدی، چې بیا یې د نوي ښار د جوړېدو چارې پیل کړې.

د کندهار اوسنی ښار

لوی احمدشاه بابا د خپل سلطنت له لومړیو وختو څخه په دې فکر کې و، چې د هېواد د پایتخت په توګه د کندهار نوی ښار جوړ کې، ځکه د نادرآباد نظامي کلا له یوې خوا دونه پراخه نه وه، چې د یوې لویې امپراتورۍ د پایتخت لپاره دې مناسبه او موزونه وي او له بلې خوا یې موقعیت هم پر یوه داسې سیمه و، چې ډېره نمناکه وه، ځکه یې نو تر ډېرو سلا او مشورو او لیدنو کتنو وروسته د کندهار د اوسني ښار سیمه غوره وبلله او د (۱۱٦۹ هـ ق) د ربیع الثانی په لومړۍ ورځ د احمدشاهي کندهار د تاداو ډېره کښېښوولة سوه. دغه ښار د اشرف البلاد په صفت ونومول سو او د درانۍ امپراتورۍ د یوه لرغوني پایتخت او مرکز په څېر یې حیثیت پیدا کړ. دغه ښار د تاریخ په اوږدو کې د مختلفو داخلي او خارجي مورخینو او سیاحانو په لیکنو او اثارو کې ذکر سوی دئ او د دغه تاریخي ښار پر لرغونتوب، قدامت او معمارۍ یې لیکني کړې دي. دغه ښار په لومړي سر کې پر څلورو ناحیو مشتمل و، چې په منځ کې یې یو پوښلی چارسو هم درلود، چې د کندهارې لرغوني معمارۍ استازیتوب یې کاوه. په معاصر دور کې دغه ښار د ښاروالۍ د تشکیلاتو له مخې ډېر پراخ سوی او تقریباً مساحت یې لسو ناحیو ته رسېدلی دئ.

د کندهار لرغوني آبدات

د ارګ غونډه ماڼۍ د احمدشاه بابا د زمانې ده او د ده اداري شاهي مرکز و، چې مخې ته یې څلور چمنان درلودل. د ارګ په نامه دغه ماڼۍ د احمدشاهي کندهار شمال ته پرته وه، چې د نونسمي میلادي پېړۍ تر پایه پورې لا په هماغه لومړني شکل ولاړه وه، خو د ارګ اوسنۍ ودانۍ د سراجي عصر له ودانیو څخه ده، چې د سراج الملة والدین امیرحبیب الله خان په حکم د سردار محمدعثمان خان والي په وخت کې جوړه سوې ده. پخوا په دې ودانۍ کې د ولایت پر مقام سربېره د کندهار زیاتره دولتي اداري واقع وې. د ودانۍ شمالي او جنوبي لور ته تعمیرونه جوړ سوي وه، چې په منځ کې یې لوی غولی دئ.

۵ـ احمدشاهي کلا

د کندهار احمدشاهي ښار د مستطیل په شکل و او پر شاوخوا باندې یې یوه کلا را تاوه سوې وه. دې کلا شپږ دروازې درلودې (کابل دروازه، ښکارپر دروازه، هرات دروازه، عیدګاه دروازه، توپخانې دروازه او برو دروازه). دغه هره دروازه له پنډو - پنډو تختو څخه جوړه سوې وه او ایربې اینښوول سوې وې. احمدشاهي کلا پر سل - سل متره باندې یو وتلی برج درلود، چې له دغه وتلي برج څخه د کلا دباندې ساحه او د کلا بېخ څارل کېدی. د هر برج پر سر باندې د توپ ویشتلو لپاره یوه خالصه برخه وه او د هرو دوو برجو تر منځ د باران د اوبو د وتلو لپاره پنځه - پنځه ناوې جوړې سوې وې. د کلا وروستی ترمیم د امیر حبیب الله خان په پاچهۍ کې هغه وخت سر ته ورسېدی، چې سردار محمدعثمان خان د کندهار د نایب الحکومه په توګه د دغه ښار مقتدر واکمن و. (د کندهار مقدس اماکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

١ .منډیگک

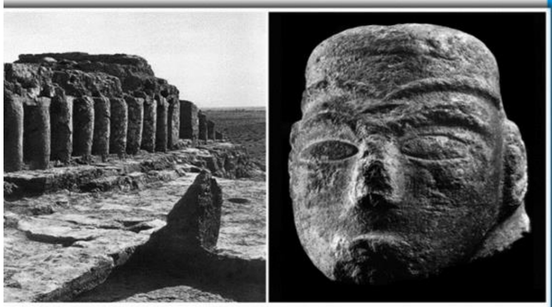

دا غونډۍ ۳۱ متره لوړه ده. په حقیقت کې د غونډۍ دغه لوړوالی د هغو سر پر سر جوړو سوو ودانیو څخه را منځته سوی دئ، چې د زمانې پېښو زرونه کلونه تر مخه په خپل – خپل وار نړولي او د غونډۍ شکل یې غوره کړی دئ. دا غونډۍ له دوو زرو کلونو راهیسي متروکه او د ورانۍ په حال کې پرته ده. د منډیگک د لومړنۍ ودانۍ چې عمر یې (۹۰۰۰) کاله کېږي د انسان د لاس ډېري لومړنۍ نخښې لکه، ځیني تورل سوي ډېري او د ښاروېو تېره سوي هډوکي دي، چې لا نور څه نه دي ځني تر لاسه سوي. خو له دې لومړي پوړ څخه تر پنځلسم پوړ پوري د دې غونډۍ د بېلابېلو اوسېدونکو د ژوند بشپړتیايي گامونه را څرگندېږي، چې وروستی پوړ یې له ژېړو څخه جوړ سوي لوښي هم لري.

- دزاړه ښاردقیتول دغره کتیبې : په (۱۰۰۵) ه ق کال کې جوړي ســویدی چې پکښي دباباحسن ابدال دخوریی سیدحسن زنجیر یا سلسله ترحضرت علي (رض) پوري رسولــې وه .
- دمیرویس خان نیکه کور: د (۱۱۱۹-۱۲۲۷) ه ق کال پوری جوړسویدی .
- دلوی احمدشاه باباکور او احمدشاهي کلا : په (۱۱٦۹)ه ق کال کې جوړسویده .
- دکندهار سرپوښ بازار : د(۱۲۴۵-۱۲۵۴)ه ق کال پوري او دوهمه پلا د(۱۲۵۸- ۱۲۷۱) ه ق کاله پوري جړسویدی.
- دمنزل باغ وداني : په (۱۳۰۰)ه ق کال کې دامیرعبدالرحمن خان په عصر کې جوړسویدی.
- شمشیرغار: چې پکښي دکوشاني دورې اثارموندل سویدی ،ویل کیږي چې احمدعلي کــهزاده (۱۹۳۰) م کال کې دموسیون هاگن سره تللي اوترکندنووروسته یی دغه اثار موندلي دی .
- دمیوند دشهیدانو څلی: چې (۸۵)کاله دمخه په نادري دوره کې جوړه سویده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

موی مبارك، شاه مقصودآغا، بابا ولي، حضرت جي بابا، جمال بابا، شين غزی اصحابي، دارو نيکه، پير ملا محمدجان اخوند، صابرشاه ملنگ، میرویس هوتک، احمد شاه درانی، زرغونه انا، ملالۍ، شېرسرخ، ملاشېراخند، سپين کوځی بابا، صوفي صاحب، اخوند صاحب، ابراهيم خليفه بابا، د ميوندشهيدانو ځلورلارې، ميا نورمحمد صاحب مزار، خوجك بابا، ملاکټه اخوند، ملا اکا، ملا عبدالحق اخوند، شېخ قلندر، ملا حسن ساکزی، کاکو بابا، بگت بابا، پير زالو بابا، ملا صالح محمد اخوند، ډنگربابا، کابلي شاه، پير زنگي بابا، کاکو بابا، کوټ بابا، زنجير پا، خواجه ملک، جان لالا، شېخ قلندر، يک خاک شهيدان، د شنو گومبتو زيارت او داسي نور.

د خرقې شريفي زيارت او جامع مسجد.

د دې جامع او د خرقې مبارکي د نوي ودانۍ تاداو د سدوزي تېمورشاه په پاچهي کي په کال (۱۱۸٦ هـ ق) کي کېښېښوول سو او د (۱۱۹۰ هـ ق) د روژې د مياشتي په لومړۍ نېټه يې کار بشپړ او مبارکه خرقه يې ورته را نقل کړه. د جامع په ودانۍ کي د وخت په تېرېدو سره بدلونونه راغلي دي، خو د سردرا محمدعثمان خان په وخت کي خاص بدلون پکښې راوستل سو، خو دا اوسنۍ بڼه يې د مرحوم محمدظاهرشاه په پاچهي کي راغلې ده. البته ځيني قبرونه او کورونه ونړول سول او د خرقې مبارکي غولی پراخ کړه سو.[۴] . د خرقې شريفي د زيارت نقاشۍ د امير حبيب الله خان په پاچهي کي د امير د ورور سردار نصرالله خان په هڅه د صوفي عبدالحميد بارکزي په هنرمندو گوتو سر ته رسېدلي دي. د زيارت د شاوخوا کاشي خښتو کار يوه پلا د وزيرمحمدگل خان په وخت کي چي د کندهار والي و او بيا د عبدالغفور خان په مشرتابه سره

بابا ولي زيارت

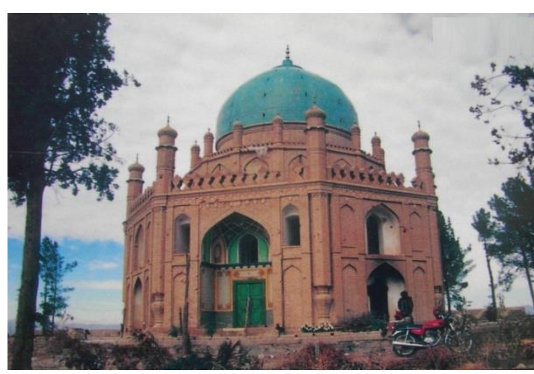

1975حاجي ميرويس خان نيکه زيارت

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړ سوی دئ. کاشي ښبتي حاجي خيرمحمد کُلال ور جوړولې. دغه راز په کندهار کي دغه نور مقدس اماکن او د ستانه وو

1968 د ستر امپراتور احمد شاه بابا زيارت

دباباحسن ابدال قبراو ډبرلیک : دشارخ بن تیموردماندینې گوهرشاه په حکم د(۸۰۷-۸۵۰)ه ق پوري جوړه سوېده.

٦-دشاه مقصود (علیه رحمه)دقبرودانی : په (۹۵۵) ه ق کال کي دجهانـــگيرپه دوره کي میرمعـصوم جوړکړیدی چي وروسته په(۱۰۵۵)ه ق کال کي دصفوي شاصفي ځای پرجوړکړ

۱۰- دشيرقلندر مسجد او کوټه : دمیرمعصوم لخواد جورسړویدی .

۱۱- دزرزغونې انا دقبرودانی : (۲٦۲) کاله دمخه په احمدشاهي دوره کي جوړه سویده.

۱۲- دمیانورمحمد دقبرودانی : تقریبان (۲۵۹) کاله دمخه دده دیومورید لخوا جوړه سوې وه .

۱۳- دکندهار زړه جامع : په بخارایی سبک دسزینبناکوختو اوگچوڅخه په (۱۱۷۲)ه ق کال کي جوړه سویده .

۱۴- داحمدشاه بابامقبره : په (۱۱۷۴)ه ق کال کي دده په ژوندکي جوړه سویده .

۱۵- دمیرهزار جامع : د(۱۱۸٦- ۱۲۰۷)ه ق کال کي دپوځي سالار میرهزار الکوزي لخوا جـــــوړه سویده .

۱٦- دخرقې شریفي ودانی : په (۱۱۹۷) ه ق کال کي کندهارته راوړل سوه وروسته ددغه ودانی کارپيل سو او دتیمرشاه دواکمنی پرمخال تکمیل سو.

۱۷ د-شیرسرخ دقبر ودانی: چی دتیمور دزوی کامران دموریه لاربنودنه په (۱۲۲۱)ه ق کال کي جوړه سویده

۲۰- دمیروس خان نیکه مقبره : په (۱۳۱۱)ه ق کال کي جوړه سویده .

۲۱- دشهیدانوځلی: په (۱۳۲۷)ه ق کالي کي جوړه سویده .

۲۲- دموی مبارکي ودانی: چي تقریبان ۱۲۹ مخکي دامیرعبدالــرحمـــــن خـــان په واکمني کي دسردارمحمدعثمان خان نایب الحکمه لخوا جوړه سویده .

۲۵- دسپین بولدک دشهیدانو مقبرې: په (۱۹۱۹م) کال کي دازادي جگړي پرمخال جوړه سویده .

دکندهارمقدس اماکن: لکه خرقه شریفه ،موی مبارک،شاه مقصودآغا،باباولي،حضرت جي بابا،جمال بابا،شین غزي اصحابي،میرویس نیکه،احمدشاه بابا،زرغونه انا،ملالۍ ،ابراهیم خلیفه بابا اوداسي نور....

دکندهارمشاهر: لـــوی احمدشـــاه بابا ، مــــیرویس نیکه،زرغـــونه انا،ملاله میوندی،میرمعصوم کندهاری،عبدالشکور رشاد،مولوی احمد کندهاری،علامه عبدالحق کندهاری،عبدالله محزون اونور....

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار اداري نظام

لومړي دښار ويش او (ناحيې)

دکندهارنوی ښاراصلاً دمحمدعثمان خان نائب الحکمه (داميرحبيب الله خان دسلطنت دوره) په وخت کښې شروع سوی دئ بيا ورسته په (۱۳۱۴ه ل)کال کي سردارمحمدداؤد چي د کندهارنائب الحکومه ودهرات دروازې دباندي ئې دکندهار دنوي ښاراساس کښېښود او ورپسې دعبدالغني خان ګردېزي دنائب الحکومه ګی په وخت (۱۳۳۰ه ل)کال کي ډيرپراخ سواوبيلي جادي په کښې وکښل سوي چي دمشهوروجادونومونه ئې دادي : ظاهرشاهي واټ،نادرشاهي واټ،احمدشاهي واټ،حاجي ميرويس خان نيکه واټ، دپښتونستان واټ، ايوب خان واټ ،دشهيدانوواټ اونور.

د کندهار ښار پخوا ۷ ناحيې درلودلي، په معاصر وخت کي دغه ښار دښاروالي دتښکيلاتوله مخي ډير پراخ سويدي چي ۱۵ ناحيوته رسېدلي دی.

دکندهارښاردمشهوروکڅو طبقه بندي اودځينومشهوروکوڅو نومونه

۱-دقومونودنومو په اساس:دنورزوکوڅه ،دسدوزوکوڅه ،دالکوزوکوڅه،دسيدانوکوڅه اونوري....

۲-دقومي مشرانواولويانونودنومونوپه اساس:غفارخان کوڅه ،يحی خان کوڅه ،شيرعلي خان کوڅه اونوري ....

۳-دمشايخواوعلماؤدنومونوپه اساس: ملانعمان کوڅه ،ملاکوڅه ،اختري متاري کوڅه اونوري کوڅي....

۴-دمتبرکوځايونودنومونوپه اساس:دخرقې مبارکي کوڅه ،دزړې جامې کوڅه اونوري کوڅې....

۵-دکسب وکاراوموقعيت دنومونو په اساس:دشاه قبرکوڅه ،کلافصيل کوڅه ،دبنايانوکوڅه اونوري کوڅي....

دکندهارعمومي وضعيت

په کندهارولايت کي امنيت: په کندهار ولايت کي دګڼوامنيتي ځواکونو(ملي اردو،ملي پوليس،سرحدي پوليس) دزياتوهلوځلو اوقربانيوپه نتيجه کي دکندهارښاراوولسواليوامنيت دولايت دمقام په وينا(۱۵) سلنه تاءمين شوي دی،چي مجموعاً (۱۳۰۴۵)تنه ملي پوليس په دندوبوخت دي،چي لدې جملې څخه يی(۳۰۷۰) تنه محلي پوليس دي.

په دغه ولايت کي دملي اوسيمه ييزوپوليسوترڅنګ ۲۰۵ اتل قل اردو او۵۰۳ سرحدي زون هم دکندهاردامنيت په تاءمينولوکي بوخت دي.

په کندهارولايت کي حکومتوالي: دحکومتولي په پلي کولوکي ډيري ډلي رول لري چي ترټولومهيم يی حکومت دی اوددې ترڅنګ په ليرو پرتو سيمو کي نوري ډلي هم شته چي په حکومتولي کي دخيلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارکي دولايت ددفترپه شمول(۵۰)دولتي اداري خپل خدمات عرضه کوي چي (۶۹۷۳)تنه يی دملکي خدمتونومامورين ددغوڅخه(۵۹۷۴)تنه يی نارينه او(۹۹۹)تنه يی ښځينه دي.
په کندهارولايت کي ددولتي اداروترڅنګ ځيني کورنۍ اوبهرنۍ موسيسې هم شتون لري چي په بيلابيلوفعاليتونوکي برخه اخلي.

مدني ټولني اوسياسي ګوندونه:

لومړی مدني ټولني: مدني ټولني په حکومتي نظام کي دحساب ورکوني ،روڼتيا،دښه خدماتودوړاندي کولواوحکومت څخه دخلګودغوښتنو يوښه ميکانيزم دي ،چي دخلګواوحکومت ترمنځ ښه روابط ټينګوي اوټولنه ښه رهبري کوي، کندهارولايت ټولټال (۳۹)مدني ټولني لري .
ځيني شبکې هم شته چي دکندهارد ماشومانود حقونولپاره کارکوي لکه:
۱- سپين : په کندهارښاراومختليفوولسواليوکی دماشومانودمختليفوحقونولپاره کارکوي.
۲- سره مياشت :په کندهارولايت کی دهغه کوچنيانوچي زړونه يی سوري وي اويا بل داسي مشکل ولري چي په داخل کی يی درملنه ممکن نه وي خارج ته د درملني لپاره استوي.
۳- عدليه /اصلاحي مرکز:په کندهارکي دبې سرپرسته اومجرمينو کوچنيانوساتنه کوي.
دوهم سياسي ګوندونه: په کندهارکي دعدليې رياست دمعلوماتوله مخي(۱۸)سياسي ګوندونه دعدليې رياست سره ثبت دي،خواوس يی شمير(۲۰) ته رسيدلي دي.

بشري او سياسي وضعيت

نفوس

د کندهار په ولا يت کي ټول ټال (۱۲۵۲۷۸٦) تنه وګړي ژوند کوي چي له هغي جملې څخه (٦۴۲٦۴۲) تنه ئي نارينه او (٦۱۰۱۴۴) تنه ئي ښځينه دي،په دغه ولا يت کي (۱۴۴۴۵) کورنۍ دي چي په اوسط ډول هره کورنۍ (۷) غړي لري.
د کندهار په و لايت کي نږدې (٦۸) په سلو کي خلک په ولسواليو او کليو کې او (۳۲) سلنه ئي په ښار کی اوسيږي، له دوی څخه يې نږدې (۵۱) په سلو کې نارينه او (۴۹) په سلو کې ښځينه دي.

نژاد: په کندهار ولايت کي د دغه لاندي نژادونو لرونکي وګړي ژوند کوي: پښتانه،بلوڅ، تاجک، هزاره، هندو او نور... چي پښتانه ئي اکثريت دي.
ژبه: په (۹۸) سلنه کليو کی خلک په پښتو خبري کوي. دری ژبه په (٦) کليو کی (۴۰۰۰) ويونکي لري او پاتی (۹) کليو کي خلک په نورو مختلفو ژبو خبري کوي.
د کندهار په و لايت کې کوچيان هم اوسيږي چې يو په سلو کې کوچيان د لنډ مهال د پاره او (۵۱) په سلو کې د اوږدې مودې د پاره له يو ځای څخه بل ځای ته کوچيږي.(۴۸) سلنه يی ځای پر ځای دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین: دکندهار تقریباً ټول وګړي د اسلام دمبارک دین پیروان دي چي اکثره ئې سوني مذهبه او یو کم اقلیت شعیه مذهبه زحمت کښ وګړي هم د دې ښار په توپخانه سیمه کې اوسیږي او ددې ترڅنګ په کم اقلیت کښې هندوان هم دکندهار په (ښکارپور) او (کابل بازار) کي اوسیږي او خپله عقیده پالي.

کلتوري وضعه

د کندهار دیښتنو ریښه چي پښت پر پښت یوې آریایي قبیلې (پکهت) ته رسیږي د دوئ کلتور او ثقافت لکه ملي دودونه، ادبیات او هنر، کرهنه، مذهب، اقتصاد او داسي نور د ژوندانه خصوصیات ئې آریایي قبیلو ته ورته دي، نسل پر نسل ئې دخپلو پلرونو او نیکونو څخه دځان سره راوړي دي.

د کندهار خلک هم د نورو ولسونو په څېر ځان ته ځانګړي دودونه او عنعنات لري، چي له دې جملې څخه یو هم د کندهاري وګړو کالي دي، په کندهار ښار کي خلک دکمیس او پرتوګ سر ښېره صدرۍ هم اغوندي او دغه راز د نبوي سنت پر دود لنګۍ تړي، چي د کالو ډول بیا دهرکس په اقتصادي وضعه پوري تړاو لري

په کندهار کي د کوچیانو کالي د ځایي خلګو له دود سره لږ فرق لري، ځرنګه چي کوچیان په ژمي کي په یخو سیمو کي ګرځي راګرځي نو دوی د ځان تودولو لپاره د کوسي په نوم یو ډول له وړیو څخه جوړ کالي اغوندي اوښځي یې ځان ته دکالیو ځانګړي ډول لري او لکه دښار او کلیو دښځو په څېر بوقره نه پر سر کوي.

په دې ولایت کي له پخوا راهیسي مختلفي لوبي تر سره کیږي چي له هغې جملې څخه توپ ډنډه، خوسی، مرغومکی، غیږ ایستل او اتڼ دیادولو وړ دي، البته اوس په کندهار کي د نورو هیوادونو په څېر د فوټ بال، کرکټ، ځغاستي، والیبال او داسي نوري لوبي هم تر سره کیږي.

اقتصادي وضعه

د کندهار په ولایت کي (۷۲۰۰۰) هکتاره ځمکه تر کرهنې لاندي ده چي (٦٠) سلنه ئې د دهلې له بند څخه اوبیږي.

دکندهاردکښت اوکرهنې مځکي پردوو برخوویشل کیږي:

۱-ارغنداب

په ارغنداب کی په عمومي ډول سردرختي اوونی کرل کیږي ،چي دځمکي حاصیلات یې انار ،شکرپاره ،بهي ،آمرت،شلیل ،زردالو،اونور داي.غنم ،اوربشي،اونوري داني هم لږپکښې کرل کیږي.

په کندهارکي دهغه ونوداراضي اندازه چي دمیوه لرونکوونوپه وسله پوښل سویده (۲۲۵۰۰)هکتاره ده.

دکندهار(۱۵)سلنه کلیواله خلګ دغیری زراعتي کارونو او(۸۵)سلنه کلیواله خلګ دزراعتي محصولاتو څخه خپل عاید ترلاسه.

۲-خوشکاوه

په خوشکاوه کي په عمومي ډول آنګوراو څه غنم او اوربشي پکښي کیږي.دغه سیمي ته ځکه خوشکاوه وایی چي ارغنداب اوبه لږورسیږي .

دکندهار خوشکاوه دکندهارښارجنوب خواته ده چي (۳۲)ډوله آنګورپکښی پیداکیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارولایت کښي (۳۰۰۰۰)هکتاره للمي ځمکه شتون لري ،چي د(۲۰۰۰-۵۰۰۰)جریبه پوري ځمکه ترقانوني کښت لاندي راغلې ده.

په کندهارولایت کي په اوسط ډول(۴٦)سلنه کورنۍ ابي او(۱۷)سلنه کورنۍ للمي ځمکوته لاس رسی لري.

دکندهارعمده زراعتي محصولات

لکه آنګور(۵۴)سلنه ،نور میوه جات(۳۴)سلنه،غنم(۴)سلنه اوسبزیجات(۳)سلنه.

دکندهارویالي: دکندهارویالې عبارت دي ظاهرشاهي ویاله، دپاتوویاله، روح اباد،شاه ویاله ،ددخواجه ،پنجاب ویاله ،دجی لاهور ویاله،میانجوی .

دارغنداب دسیند دشمالي خواویالې عبارت دي: کلک اوسلواغی ،پاشمول ،سنګسار،نهرکاریز،ګډحل ،نلغام ،منار اوناګهان.

دکندهارحیوانات

په کندهارکي ډول ،ډول اهلي او وحشي حیوانات اومرغان اوسیږي.

دکندهار(۵۵)سلنه کلیواله ،(۹۱)سلنه کوچیان او(۱)سلنه ښاري کورني څاروي ساتي.

کندهارولایت (۴۰)حیواني کلینیکونه او(۱۳)دمصنوعي دالقاح مرکزونه لري چي په یوه میاشت کي (۳۰۰) غواوي القاح کوي .

کندهارولایت د مچیو(۱۳)فارمونه اویوه اتحادیه ،دچرګانو(۸۱)فارمونه اویوه اتحادیه اودوه مسلخه ،دماهیانو(۱۸۱)فارمونه اویوه اتحادیه لري.

صنعت

د دې ولایت زیاته اندازه شرکتونه او تر (۲۰۰) په شاوخوا کي فعالي او غیرفعالي فابریکې یوازي په صنعتي پارک کي د آیسا د دفتر سره ثبت دي، خو ددې ترڅنګ شرکتونه او فابریکې د نورو دولتي ادارو سره هم ثبت دي، په کندهار ولایت کي اضافه تر (۳۰۰۰) شرکتونه د آیسا ساحوي دفتر سره ثبت دي چي په مختلفو برخو کي لکه: ساختماني، لوجیستیکي، صنعتي، زراعتي، تعلیمي، ترانسپورتي، معلوماتي ټکنالوژي او روغتیائي او داسي نورو... کي کار کوي .

په صنعتي پارک کي شاوخوا (۴۰۰) کسان کار کوي. همدارنګه په کندهار کې لاسي صنایع په (۱۰) کلیو کي تولیدیږي.

کانونه

سپینه طلا: دغه طلا دکیمیاوي تجزیي په اساس دسرپو اوجستوپه رګونوکي دخاکریزپه بي بي ګوهره،چي دکندهاردمرکزڅخه په (۸۲)کیلومتري کي پرهغه سړک چي داستهسال ذخیره یی (٦۹۰۰۰) متره ده ٬چي (۴،۴) سلنه جست او(۷٬۸) سلنه سرپ لري.

دحاجي عالم داوسپني کان :دغه کان دکندهارولایت دمرکزشمالي په (۱۳۰) کیلومتري دنیش ولسوالی دحاجی عالم دکلي په ختیځ غره کي موندل سوي٬ چي دشمالي عرض البلد په (۲۳) درجو او(۷) دقیقو او د شرقي طول البلدو په (۲۵) درجو او(۳۳) دقیقو کښي واقع دئ. دجنسیت اومقداردنقطه نظره ډیرښه اولوړمقناطسي اوسپنه لري.

نوموړي کان دمرمرواوګرانیټ دډبري په برخه کي متشکل سوي دي٬چي ذخیره یی (٦۰۰)میلیونه ټنه اټکل سوې ده.

دمګنیتیت ددغه رګ اوږدوالي (٦۰۰)متره ،پلنوالي یی په اوسط ډول(۲۰)متره اوژوروالي یی(۳۰۰)متره دی.

په خاکریز کښي دحاجي توپ په دښت کي سته زرګران او هنرمندان ددغه لعل څخه غوږ والي، ګوتمۍ، نګینونه، حتی سرمیزي جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار په شمال کښي د کان طلا نومي ځای څخه راکښل شوې ده همدارنگه دخاکریز په دره خار کښي موندل سوې ده، طلا دلته دکوتیس د ډبرو په منځ کي لیدل کیږي. دمسو ذخیرې دخاکریز په تور غره کښي موندل کیږي.

بر ېښنا

دکندهار ولایت ته دکجکي د تولیدي فابریکي څخه چي په هلمند کي موقعیت لري تقریباً (۱۲) میگا واټه بریښنا رسیږي او د اوبو د موجودیت په صورت کي (۲۰۰) کیلو واټه برېښنا د بابا ولي د مکرو هایډل څخه په لاس راځي او همداراز د تیلو د موجودیت په صورت کي تقریباً (۳۵) میگاواټه برېښنا تولیدیږي.

ددې بریښنا څخه چي د کندهار په ولایت کي شتون لري د ارغنداب ولسوالۍ (۱۰) سلنه، د دامان ولسوالۍ (۹۰) سلنه، ژړۍ ولسوالۍ (۵) سلنه سپین بولدک ولسوالۍ (۳۰) سلنه، ډنډ ولسوالۍ (۹۰) سلنه او معیوبینو کارته (پنجوائي ولسوالي) (۲) سلنه گټه پورته کوي او پاتي ټولي ساحي بریښنا نه لري.

په کندهار ولایت کي د موجوده برېښنا څخه (۶۰) سلنه انرژۍ د خلگو له خوا او پاته (۴۰) سلنه برېښنا د دولتي اداراتو له خوا په مصرف رسیږي.

په(۱۳۹۳)لمریز کال کي دولتي ادارو (۶۰۰۸۷۰۸)کیلو واټه برېښنا په مصرف رسولي ده. دکندهار دبرېښنا رياست دمعلوماتو له مخي کندهار ولایت په مجموعي ډول (۱۵۰) میگاواټه برېښنا ته ضرورت لري. په دې ولایت کي د برېښنا پنځه سټېشنونه وجود لري چي په لاندي جدول کي ذکرسوي دي:

دریېمه گڼه جدول: د کندهار ولایت د برېښنا سټېشنونو په هکله معلومات وړاندي کوي:

گڼه	دسب سټېشن نوم	ظرفیت
۱	مرکزي د برېښنا کوت سب سټېشن	80**MWA**
۲	دپاشمول سب سټېشن	4**MWA**
۳	دښورآندام ډېزلي پاور پلانټ	16**MW**
۴	دباغ پُل ډېزلي پاورپلانټ	10**MW**
۵	د برېښنا کوټ **MTU**ډېزلي پاور پلانټ	10.5**MW**

پوهنه

دکندهار ولایت د پوهنی رياست دمعلوماتو له مخي په دې ولایت کي ټول ټال (۵۳۸) رسمي او غیر رسمي ښوونيز مرکزونه شتون لري،اوله هغي جملې (۱۶۲) بابه ښوونځی چي د دولتي سکټور مربوط کیږي د ناامنیو په وجه تړلي دي. په دې ولایت کي (۲) دارالعلوم، (۲۲) دیني مدرسې او (۲) دارالحفاظه د ديني زده کړو په برخه کي شتون لري.

په دغه ولایت کي په ښاري سیمو کي (۸۰) سلنه ماشومانو انجنو او هلکانو ته د زده کړې زمينه برابره سوې ده.

په (۱۳۹۳ ه ل) کال کي په کندهار ولایت کي د دولتي سکټور اړوند ښوونيزو مراکزو ته (۳۰۳۶۹) تنه زده کوونکي شامل سوي وه چي له هغه جملې (۹۲۶۶) تنه ئې انجوني او پاته (۲۱۱۰۳) تنه ئې هلکان دي، دغه راز په همدغه کال دخصوصي سکټور اړوند ښوونيزو مراکزوته (۱۱۱۷)تنه زده کوونکي شامل سوي دي چي له هغې جملې (۲۳۸) تنه ئې انجوني او پاته (۸۶۹) تنه ئې هلکان وه چي د (۳۶۰۰) تنه (۲۷۱۰) تنه نارينه او (۸۹۰) تنه ښځينه ښوونکو له لوري ورته تدريس کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټول کندهار ولا یت کې د سواد کچه یوازې(۱٦) فیصده ده.

په کندهار ولایت کې په (۱۹۹۱ م) کال کې یو دولتي پوهنتون فعاله سو چي یوازي دزراعت پوهنځی پکښې فعاله وه، دامهال په دغه پوهنتون کې(۱۲) پوهنځی فعالي دي او دلیسانس تر کچې پورې محصلین روزي او د (۲٦۲) تنه په شاوخوا کې استادان لري (نارینه ۲۵۸ او ښځینه ۴ تنه)، په (۱۳۹۴ ه ل) کال کي کندهار پوهنتون ته ټول ټال (۳۰٦۱) تنه محصلین شامل سوي وه چي له هغه جملې څخه (۲۸۰۷) تنه ئې نارینه او (۲۵۴) تنه ئې ښځینه وه. البته داخبره دیادولو وړ ده چي په (۱۳۹۴ ه ل) کال کي د کندهار پوهنتون دهیواد په سطحه د (کیفیت تضمین) په برخه کې لومړی مقام تر لاسه کړ.

دلوړو زده کړو په برخه کې په کندهار یوه بله لاسته راوړنه د افغانستان د کرنیزو علومو پوهنتون دئ، چي په (۱۳۹۲ ه ل) کال کي افتتاح سوی دئ او اوس مهال پکښې د اګرانومي څانګي ماستري تدریس کیږي او ټول محصلین ئې (۲۱) تنه دي. دغه راز په دې وروستیو کې په کندهار ولایت کې (۴) د لوړو زده کړو خصوصي مؤسسې تاسیس سوي دي چي په بېلابیلو برخو کې محصلین روزي.

روغتیا

په کندهار ولایت کي دروغتیائي مرکزونو ټوله شمېر(۸۱) ته رسیږي. په دې و لایت کی یوازې (۵,۳)سلنه وګړی دروغتیایی مرکزونو او تقریباً نیمایی (۵۰)سلنه خلک باید له لسو کیلو مترو څخه ډ یر مزل وکړي چي صحي خدماتو ته لا س رسی پیدا کړي.

په دغه ولایت کي د زېږون پر مهال د هر سل زرو میندو له جملې څخه (۱۴۳) تنه خپل ژوند له لاسه ورکوي.

په کندهار کي (٦۴) سلنه کورنۍ د صحی اوبو څښلو لویو منابعو ته لاس رسی لري، چي (۹۹)سلنه د کلیو او(۵۰)سلنه د ښار خلک پکښې شامل دي او له (۸۷)سلنه څخه زیاتي کورنۍ مستقیم لاس رسی اوبو ته لری، همدارنګه یوه له لسو کورنیو څخه مجبوره ده چي د اوبو راوړلو د پاره تر یو ساعت پورې مزل وکړي.تقریباً (۲۲)سلنه کورنۍ تشنابو ته لاس رسی لري ،حالت په ښاروکی ښه دئ ا و (۲۰) سلنه کورنۍ اساسی تشنابونه لري لاکن دا سلنه په کلیو کی (۷) تشکیلوی.

اقتصاد

د کندهار د (۲۸) سلنه کورنیو عمده ګټه کرهڼه ده چي (۳۸) سلنه د کلیو کورنۍ او (۸) سلنه ښاری کورنۍ پکښې شاملي دي، په دغه ولا یت کې (۳۲)سلنه کلیوالي کورنۍ او(۱۰)سلنه ښاری کورنۍ کرهنیزي ځمکي او یا باغونه لري او ګټه ترې اخلي، همدارنګه، له نیمي نه کمي (۴۳) سلنه ښاري کورنۍ او یو پر څلورمه کلیوالي کورنۍ خپل عاید له سوداګرۍ نه لاس ته راوړي.

په (۸) سلنه کلیوالی کورنیو کی مالداري مروجه ده اودکندهار ولایت (۳۲) سلنه وګړي د فقر تر کرښې لاندې ژوند کوي.

نوري برخي

ددغه ولایت (۹۰) سلنه ساحه د مخابراتي خدمتونو ترپوښښ لاندې راغلې ده او یوازې د ریګستان په ولسوالۍ کي مخابراتي خدمتونه نسته.

په کندهار ولایت کي د (۱۲) ږغیزو رسنیود فعالیت ترڅنګ دوې تصویري رسنۍ هم فعالیت کوي او دغه راز یو شمېر چاپي رسنۍ هم فعالیت کوي.

ترانسپورټ

دترانسپورټ رېاست دمعلوماتو پراساس په (۱۳۹۴ ه ل) کال کي په کندهار ولایت کي دټکسي چلوونکو(۱۲)اتحادیې، د باروړونکو موټرو(۱۴)اتحادیې،(۱۸) ترانسپورټي شرکتونه او د(۳۱) په حدودو کي مسافروړونکي اتحادیې موجود وې او همداراز په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولايت كي دځمكني ترانسپورټ ترڅنګ هوايي ترانسپورټ هم د يوه هوايي ډګر په لرلو سره فعاليت كوي چي هره ورځ يا په دوو ورځو كي مركز كابل او نورو ولايتونو ته پروازونه كوي او په دې وروستيو كي د تركيې هيواد ته د كندهار له هوايي ډګر څخه د پروازونو خبره هم سوې ده.

د کندهار نړيوال هوايي ډګر

د كندهار ښار په سوېل ختيځ لور كې د كندهار ښار له مركز څخه د ١٦ كيلو متره په واټن كې پروت دی.

لنډه تاريخچه

د كندهار هوايي ډګر د امريكايي مهندسينو لخوا په ١٣۴٢ لمريزكال كي جوړسو. نوموړی ميدان په منځنۍ آسيا كي يو له نړيوالو ميدانونو څخه دئ، چي ځانګړی اعتبار لري او زموږ ملي هويت ته افتخار وربخښي. په ١٣۵٣ لمريز كال كي دافغانستان هوايي ځواكونه هم په دې ميدان كي ځای پرځای سول. په لومړيو كي دكندهار د ملكي هوايي ميدان د آمريت پرسونل تقريباً ١٢٠٠ نفرو ته رسېدی. د ډاكټر نجيب الله دواك په وخت كي د داخلي جګړو په وجه او پرهوايي ميدان باندي د مخالفو ځواكونو له خوا د راكټونو د توغوني له امله ملكي الوتني په ټپه ولاړي وي. د طالبانو د واك پر مهال ملكي الوتني ېېرته له سره پيل سوي او همدارنګه د عربو متحده اماراتو او هندوستان ته بين المللي پروازونه كېدل. د سپټمبر د ١١ نيټي تر پېښي وروسته دكندهار هوايي ميدان د جګړې په مركز بدل سو، چي د جګړو په اثر د هوايي ډګر عمارتونه تخريب او د هوانوردۍ ټول تاسيسات له منځه ولاړل.

اوسنی حالت

د مؤقت حكومت له دوري څخه بيا تر١٣٨۴ كال پوري د USAID موسسې لخوا د هوايي ډګر د بيا رغوني كار جريان درلودی او د ١٣٨۴ كال د مېزان په مياشت كي د هوايي ميدان ترمينل او د هغه مربوط شعبات په فرنېچر او موبل تجهيز او د لومړنيو الوتنو وسايط هم د نوموړي مؤسسې په مرسته برابر سوه، د دې سره سره د مامورينوهستوګنځايونه بېله رغوني پاته سول. په ١٣٨٦ كال كي د ولايت مقام د خاصي پاملرني او هڅو په نتيجه كي يو باب سالون د بهرنيو او داخلي مېلمنو لپاره د ټولوتجهيزاتو، موبل او فرنېچرسره ورغول سو. د ترمينل شاوخوا سړكونه په قيروړغول سول او د هوايي ميدان پرسونل وستايل سوه
د كندهار د هوايي ميدان د هوانوردۍ ملكيت ١٠ زره جريبه ځمكه ده، چي د دې څخه يوازې ١٠ جريبه يې د ملكي هوايي ميدان په لاس كي ده او پاته نوره ټوله يې د ايساف ځواكونو، د ملي دفاع وزارت او داخلې وزارت ځواكونو تر خپلې ولكې لاندې ده.

بنيه او پرسونل

د ميدان آمريت ٢٦ نفره پرسونل لري، چي ١٠ نفره يې مامورين، ١٣ يې خدمتي اجيران او ٣ نفره يې اجيربالمقطع دي. د ذكرسوو ١٠ نفرو مامورينو څخه يې ۵ نفره مسلكي او ۵ اداري دي، چي د الوتنو له شروع بيا ختم پوري همهلته وي.

هغه كمپنۍ چي الوتني كوي

آريانا هوايي شركت، پاميرهوايي شركت، كام اېر هوايي شركت، تيزر هوايي شركت، د UNHASهوايي شركت، برجر هوايي شركت، هتلر هوايي شركت، د CADG هوايي شركت، د سره صليب او يوناما هوايي شركت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم دکندهار ولایت ولسوالی

#	د ولسوالی نوم	د ولسوالی مرکز	د ولسوالی درجه	مساحت په KM سره	د کلیو شمېر	حاصلات
۱	سپین بولدک	بولدک	لومړی	۷۷۴,۴۹۴۰۱۵۵	۲٦۰	
۲	پنجوایي	مارغر	لومړی	٦۰۵۲,۰۹۸۴۵۲	۱۱۵	
۳	ارغنداو	بابا صاحب	دوهمه	٦٦۲,۵۷۸۳۹۰۹	۷۷	
۴	میوند	میوند	دوهمه	۳۰۵۴,۵۲۷۲۷۴	۱٦۰	
۵	شاه ولیکوټ	ویاند	دوهمه	۲۹۹۹,۸۸۵۴۰۵	۲۸۷	
٦	ارغستان	خوګیاني	دوهمه	۳۷۴۷,۸۵۱۱۳۸	۲۴۹	
۷	معروف	کرنک	دوهمه	۳۵۱۱,۱۳۸۰۵۹	۲۸۷	
۸	دامان	مهمند رباط	دوهمه	۴۵۰۹,۸٦۱۴۹۱	۱۴۳	
۹	خاکریز	شاه اغا	دوهمه	۱۲۴۷,۰۳۴۸٦٦	۱۱۴	
۱۰	شورابک	ابزی	دوهمه	۴۱۳۲,۴۸٦۹۰۱	۵۷	
۱۱	ژړی	ژی	دوهمه	۷۰۸,۹۹٦۵۰۸۲	۱۳۳	
۱۲	غورک	چنار	دریبمه	۱۷۳۳,۱۵۲۷۷۷	۵۰	
۱۳	ریګ	چهل دختران	دریبمه	۱۳۸۱۹,۰۷۱۰۵	۳۳	
۱۴	نیش	دینارخیل	دریبمه	۱۳۴۳,۹۱۷۱۳۸	۵۱	
۱۵	میانشین	شیخان	دریبمه	۹۸۵,۱۹۸۱۰۸۱	۵۸	
۱٦	ډنډ(موقت)		دریبمه			
۱۷	تخته پل(موقت)		دریبمه			

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه

[1]. *Antoni Lacinai. (n.d.). 51 Body Language Gestures. ....www.lacinai.se .*

[2]. *Body language. (2019). Wikipedia, the free encyclopedia.*

[3]. *Gestures your body speaks (vol. 201). (2011). Toastmasters international.*

[4]. *Givens, D. B. (2002). The nonverbal dictionary of gestures, signs & body language cues. Washington: Spokane, Nonverbal Studies Press.*

[5]. *Noaimi, D. H. (2019). The Body Language. University of Bahrain: Vice President of Community .*

[6]. *ÖZÜORÇUN, F. (2013). The importance of body language. European university of lefke .*

[7]. *Patel, D. S. (2014). Body Language: An Effective Communication Tool. Gujarat India: IUP Journal of English Studies .*

[8]. *Pease, A. &. (2004). The Definitive Book of Body Language. Australia: Pease International.*

(www.peaseinternational.com)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library